

Miten tämä kirja syntyi?

Idea

Vuonna 1964 hankin ruotsalaisen Frithiof Dahlbyn teoksen nimeltä Kirkon kalenteri (Kyrkokalender, 2. painos, Lund 1962). Se esittelee koko kirkkovuoden sunnuntai sunnuntailta, samoin juhlat ja pyhien muistopäivät. Eräs yksityiskohta kiinnosti minua kirjassa aivan erityisesti, nimittäin jokaiselle sunnuntaille piirretty pieni kuva. Niinpä kolmantena adventtina on puun juurella kirves Luuk. 3:9:n mukaisesti: ”Nyt on kirves pantu puun juurelle.” Nämä pienet kuvat jäivät minua pysyvästi askarruttamaan. Ajatus koko kirkkovuoden kuvittamisesta oli herännyt.

Idean kehittely sai lisää virikkeitä Efraim Syyrialaisen (k. 373) teoksista, joihin aloin perehtyä vuodesta 1968 lähtien. Hän käyttää typologista eli viitesuhteista esittämisen- ja tulkintatapaa. Tämä tarkoittaa sitä, että vanha- ja uusitamentilliset aiheet ovat vastavuoroisessa riippuvuussuhteessa toistensa kanssa. Tässä Efraim jatkaa jo Uuden testamentin antamaa esimerkkiä: ”Niin kuin profeetta Joona oli meripedon vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, niin on Ihmisen Poika oleva maan povessa kolme päivää ja kolme yötä” (Matt. 12:40).

Efraim Syyrialaisen kirjoitusten tutkiminen auttoi minut sisälle vanhan, arameaa puhuvan kirkon tapaan ymmärtää ja tulkita Raamattua. Siitä suunnitelmani koko kirkkovuoden kuvittamiseksi sai lisää aineistoa ja tuli entistä konkreettisemmaksi. Idea sai vuoteen 1975 mennessä lähes lopullisen muotonsa. Aloin etsiä esikuvia suunnitelmani yksityiskohtaista kehittämisestä varten. Niitä löysin Köyhien Raamatusta.

Köyhien Raamattu (Biblia Pauperum)

Tällä nimellä kutsutaan vuoden 1220 paikkeilla Etelä-Saksassa tai Itävallassa syntynyttä erikoislaatuista kuvateosta. Sen tekijä on jäänyt meille tuntemattomaksi ja nimikin on myöhempää perua. On mahdollista, että Köyhien Raamattu tehtiin alkuaan katariliikkeen vastustamiseksi. Sille oli tunnusomaista mm. Vanhan ja Uuden testamentin erottaminen toisistaan. Köyhien Raamattu ei vain torju juuri tätä - nykyäänkin tavallista katsomusta - vaan sitoo molemmat testamentit toisiinsa viitesuhteisen eli typologisen sommittelun avulla.

Köyhien Raamattu koostui alkuaan 17 taulusta. Niistä jokaisessa oli kaksi typologisesti rakennettua erillistä ryhmää eli yhteensä 34 kuvaa. Kunkin kuvaryhmän keskellä on uusitamentillinen aihe, usein ympyrän sisällä. Sen kummallakin puolella on vanhatamentillinen viitekuva ja niiden ympärillä neljä profeetan kuvaa tekstinauhoinen. Taulussa on vielä neljä lyhyttä tekstiä, joissa selostetaan viitekuvia ja niiden merkitystä. Köyhien Raamattu alkaa enkelin ilmoituksella Marialle ja päättyy hänen kruunaukseensa taivaassa. Muut kuva-aiheet esittävät Jeesuksen elämää ja toimintaa.

Useimmat Köyhien Raamatun viitekuviin eli tyosten aiheet olivat sellaisenaan käytettävissä. Ajatuksen kuvasivuja selittävästä tekstistä ja alaotsikoista sain tästä lähteestä. Köyhien Raamattu ei kuitenkaan sellaisenaan soveltunut kirkkovuoden kuvittamiseen. Näin siksi, että se seuraa pelastushistoriaa eikä kirkkovuotta.

Rakkauden sopusointu (Concordia Caritatis)

Ainoa kristillisestä kuvaperinteestä löytämäni dokumentti, joka noudattaa kirkkovuoden kiertoa, on Rakkauden sopusointu, Concordia Caritatis. Sen tekijä on itävaltalainen Ulrich von Lilienfeld, joka v. 1351 jätti luostarin johtajan tehtävät ja omistautui kirjallisille töille.

Rakkauden sopusointu sisältää 156 kuvaa Uudesta ja 312 viitekuva Vanhasta testamentista ja saman verran vertauskuvia eläinmaailmasta. Siinä on lisäksi 82 pyhien muistopäivää kuvineen ja teksteineen sekä kymmenen käskyä selityksineen. Tämän laajan, kokonaisuudessaan vielä tiettävästi julkaisemattoman teoksen loppuosan muodostaa selostus seitsemästä kuolemansynnistä ja seitsemästä hyveestä sekä kahdesta tiestä, joista toinen vie taivaaseen ja toinen helvettiin.

Rakkauden sopusointu antoi merkittävää apua viitekuviin löytämisessä.

Motiivitekstit

Idean toteuttamisen kannalta ratkaisevan virikkeen antoi tammikuussa 1984 Turussa järjestetty seminaari. Silloin suunniteltiin Varissuon uuden seurakuntakeskuksen taiteellista somistamista. Seminaaria varten tutustuin kaikkien Suomessa sodan jälkeen rakennettujen kirkkojen alttariseinällä oleviin taideteoksiin ja eräisiin niistä kiistoista, joita oli

syntynyt modernien taideteosten sijoittamisesta sakraalituloihin. Tässä yhteydessä minulle selvisi, että seurakuntien neuvottomuus ja tyytymättömyys olivat poikkeuksetta seurausta samasta perusvirheestä: taidehankintaa varten ei ollut valmistettu teologisesti läpiajattelua, riittävän konkreettista kuvaohjelmaa.

Kirkkovuodenkin kuvittamista varten olisi siis laadittava jokaiselle sunnuntaille oma kuvaohjelma, joka sanoittaisi yksityiskohtaisesti sen aiheet teologisen asiasisällön osalta. Sitä aloin kutsua motiivitekstiksi. Taitelijan tehtävänä olisi visualisoida aiheet vapaasti oman innoituksensa pohjalta ja luoda ne taiteelliseksi kokonaisuudeksi. Tässä vaiheessa en kuitenkaan vielä ymmärtänyt, miten suuri työpanos oli tarpeen koko kirkkovuoden motiivitekstien kirjoittamisessa.

Taitelijat

Varissuon seminaarista sain ratkaisevan sysäyksen siihen, että ryhdyin yhdessä vaimoni kanssa etsimään taiteilijoita. Vaimoni kannustus oli minulle muutoinkin ratkaiseva. Hän on aina ollut kiinnostunut taiteesta, minä taas en aiemmin vähän vähää. Perehtyminen moderniin taiteeseen muutti välinpitämättömyyteni innostukseksi. Kriittinen rajankäynti siihen avasi minulle taiteen maailmaa. Samalla huomasin paitsi suuren tietämättömyyteni myös taiteen tarjoamat mahdollisuudet kirkon työlle. Yhdessä vaimoni kanssa aloimme etsiä hankkeesta kiinnostuvia taiteilijoita. Tätä kesti viisi vuotta.

Kevättalvella 1991 Liisa Kuningas piti näyttelyn Brahen Galleriassa Turussa. Olimme saaneet hänestä vihiä jo aikaisemmin. Menimme näyttelyyn ja pyysimme hänet kotiimme. Kahvipöydässä esittelimme hänelle kirkkovuoden kuvittamissuunnitelmamme. Hän oli aluksi pidättyväinen, mutta lupasi keskustella asiasta graafikkomiehensä Kalevi Mustosen kanssa. Myöhemmin taitelija Kuningas kertoi olleensa suorastaan järkyttynyt tehtävän suuruudesta. Lopulta hän kuitenkin rohkaistui puhumaan asiasta puolisolleen, ja niin työ alkoi. Taiteilijoiden keskinäinen työnjako selvisi pian. Aluksi he yhdessä keräsivät aikahistoriallista tietoa käsiteltävästä aiheesta ja sen toteutuksista kristillisessä kuvataiteessa. Sitten Kalevi Mustonen visualisoi ja piirsi. Liisa Kuningaan työnä oli luoda meditatiiviset värisävyt ja koko sarjan kattava väriohjelma.

Rukousveljestö

Ryhdyin heti kirjoittamaan ensimmäistä motiivitekstiä. Se on päivätty 14.4.1991 eli verrattain pian Liisa Kuningaan käynnin jälkeen. Nopeasti minulle selvisi, että olin ryhtynyt ylivoimaiseen urakkaan. Pelkästään motiivitekstien kirjoittaminen kaikille kirkkovuoden 71 pyhälle veisi päätoimisesti tehtynäkin aikaa pari vuotta. Vuonna 1989 perustettu Suomen ev.lut. rukousveljestö tuli tässä avukseni. Motiivitekstejä kirjoittivat kanssani seuraavat veljestön jäsenet: Jouko Heikkinen (Halsua), Juhani Holma (Tornio), Veijo Koivula (Oulu), Jaakko Lehtimäki (Huittinen), Vesa Parpala (Simo), Seppo Rissanen (Turku), Jouni Sirviö (Kokkola), Reino Toikka (Kenia), Hannu Ullner (Vieremä) ja Martti Vaahtoranta (Lappi TL). Viimeinen teksti on päivätty 1.11.1995. Ilman rukousveljestön jäsenten ahkeruutta ja alttiutta motiivitekstien kirjoittaminen olisi vienyt minulta aikaa paljon enemmän.

Mitä kirja sisältää?

Kirkkovuoden kuvat -teos sisältää kuvan ja tekstisivun jokaiselle sunnuntaille ja juhlapäivälle. Sekä kirjan käytön että kuvien ja tekstien ymmärtämisen kannalta on tärkeä tuntee kirkkovuoden rakenne.

Kirkkovuosi

Kirkkovuosi jakaantuu suurten juhlien, joulun, pääsiäisen ja helluntain mukaan kolmeen jaksoon. Joulujakson aloittaa neljä sunnuntaita käsittävä adventtiaika. Loppiainen ja sitä seuraavat kuusi sunnuntaita kuuluvat vielä samaan jaksoon. Tämän ajan luonne määräytyy joulun aihepiiristä: Jumalan Poika syntyy ihmiseksi.

Pääsiäisjakso muodostuu paastonajasta, jonka edellä on kolme viikkoa kestävä esipaasto, ja pääsiäisestä helluntaihin asti kestävästä juhla-ajasta. Sen luonne määräytyy Herran Jeesuksen ristinkuolemasta pitkänpäperjantaina ja Hänen riemullisesta ylösnousemuksestaan pääsiäisaamuna. Kymmenen päivää ennen helluntaita vietettävä helatorstai päättää Ylösnousseen ilmestykset. Herra Kristus nousee silloin takaisin kirkkauteensa ja toimii nyt esirukkoilijanamme.

Kolmas kirkkovuoden suuri jakso alkaa helluntaista. Helluntain juhლისäältä ohjautuu yhtäältä pääsiäisestä käsin. Silloin vuodatetaan Herran Jeesuksen lupaama Pyhä Henki apostoleihin. Toisaalta helluntaina alkaa Jumalan pelastustalouden uusi vaihe, joka sulkee sisäänsä Israelin ohella myös muut kansat. Tätä vaihetta kutsutaan myös kirkon ajaksi. Tämän jakson sunnuntait kohdistavat huomiomme Vapahtajan opetuksiin sekä kirkon ja kristityn elämään tässä maailmassa.

Lisäksi on mainittava kirkkovuoden erillispyhät. Ne ovat kynttilänpäivä, Marian ilmestyspäivä, Johannes Kastajan päivä eli juhannus, kirkastussunnuntai, mikkelinpäivä ja pyhäinpäivä.

Kirkossamme on meneillään jumalanpalvelusuudistus, ja siihen liittyen ollaan ottamassa käyttöön myös uutta kirkkovuoden sunnuntaiden laskutapaa, jota tässä kirjassa noudatetaan. Kirjan lopussa on luettelo kaikista kirkkovuoden sunnuntaista ja juhlapyhistä. Siitä käyvät ilmi uuden ja vanhan laskutavan vastaavuudet. Luettelo on samalla kirjan hakemisto.

Kuvasivu

Kun avaat Kirkkovuoden kuvat -teoksen, on Sinulla aukeaman oikealla puolella kuva ja vasemmalla tekstisivu. Jokaisessa kuvasivussa on kuusi osaa. Uloimpana on *kuvakehys*. Se noudattaa vietettävän sunnuntain tai juhlan liturgista väriä ja jäsentää ne kirkkovuoden kauteen.

Liturgiset värit ovat valkoinen, punainen, violetti, vihreä ja musta.

Valkoinen on ilon ja juhlan väri, sitä käytetään 1. adventtisunnuntaina, jouluna, loppiaisena, pääsiäisenä ja sen jälkeisinä sunnuntaina, kolminaisuudenpäivänä, sekä erillispyhinä pyhäinpäivää lukuun ottamatta.

Punainen on marttyyriuden ja Pyhän Hengen väri. Sitä käytetään tapaninpäivänä, helluntaina, apostolien päivänä (6. sunnuntai helluntaista) ja pyhäinpäivänä.

Violetti on katumuksen ja itsetutkistelun väri, jota käytetään adventtiaikana (1. adventtisunnuntaita lukuun ottamatta), paastonaikana ja hiljaisella viikolla.

Vihreä on elämän, kasvun ja toivon väri. Se on käytössä loppiaisesta paastonaikaan asti sekä helluntain jälkeisinä sunnuntaina.

Musta on syvän surun väri, jota käytetään vain pitkänäperjantaina.

Kullekin kaudelle on tunnusomaisena oma erityinen kehystyypkinsä. Joulun aikaan se on kuusenhavu ja köynnös, paastonaikana orjantappura, pääsiäisenä ja sen jälkeisenä aikana palmunlehvä ja voiton viiri. Helluntaina on punainen kasvava köynnös, sen jälkeen sama vihreänä.

Kuvasivun yläosassa on *mietiskely- eli meditaatiolause*, joka tiivistää sunnuntain tai juhlan keskeisen sanoman, ja sivun alaosassa on kuva-aiheiden *alaotsikot* Raamattu-viitteineen. Kuvasivun keskellä on uusitamentillinen aihe, ja molemmilla puolilla kaksi vanhatestamentillistä aihetta. *Keskeinen kuva* on saatu sunnuntai- tai juhlapäivän ensimmäisen vuosikerran evankeliumitekstistä. Tästä on poikettu ainoastaan silloin, kun pääevankeliumitekstissä ei ole ollut kuvalliseen esittämiseen soveltuvaa aihetta.

Vanhatestamentillisten *viitekuvien* eli *typosten* valinnassa käytettiin seuraavaa menettelyä: Ensin katsottiin, mitkä ovat sunnuntain tai pyhän omat vanhatestamentilliset tekstit. Usein ainakin toinen viitekuva oli otettavissa niistä. Tarvittava toinen typos löytyi usein Köyhien Raamatusta. Kolmanneksi oli vuorossa Rakkauden sopusointu, joka tarjosi ainakin virikkeen viitekuvan löytämiseksi, vaikkei sen valintaa olisi sellaisena hyväksyttävään. Viimeiseksi on mainittava ne tapaukset, joihin ei ollut käytettävissä esikuvia. Tällöin on pyrkimyksenä ollut löytää Vanhan testamentin aiherunsaudesta sellainen kuvalliseen esittämiseen soveltuva teksti, jota voi perustellusti pitää sunnuntain tai juhlan evankeliumin kasvajuurena. Tämän kriteerin avulla on punnittu myös muiden viitekuvien soveltuvuutta.

Tekstisivu

Teksti- ja kuvasivu ovat sidoksissa toisiinsa. Teksti opastaa sisälle kuvasivun aiheisiin, ja kuvasivu puolestaan auttaa ymmärtämään tekstin sisältöä. Tekstisivulta löydät ylimpänä *sunnuntain tai juhlan nimen*, joka toistuu myös kuvan yläreunassa. Sunnuntain nimen alapuolella on *asiaotsikko*. Sitä seuraa *pyhän esittely* ja sen jäsentymisen vietettävään kirkkovuoden kauteen. Tekstisivun pääosa *virittää mietiskelyä ja opastaa siihen*. Se esittelee ensin vasemmalla olevan viitekuvan, sitten oikeanpuoleisen ja viimeiseksi keskimmäisen kuva-aiheen.

Virsirukous kokoaa tekstin ja kuvan aiheet ja jatkaa mietiskelyä ja rukousta runokielen ja sävelmän tukemana.

Päivittäinen raamatunluku ryhmittelee tekstit viikon päiville ja auttaa siten ilman käsikirjaakin tutustumaan kulloinkin vietettävän pyhän kaikkiin teksteihin.

Kirkossamme käynnissä olevan jumalanpalvelusuudistuksen takia viikoittaiseen raamatunlukuohjelmaan on otettu mukaan kaikki voimassa olevan käsikirjan ja uuden käsikirjaehdotuksen tekstit. Pohjana ovat uudet tekstisarjat. Vinoviivaa (/) seuraavat voimassa olevan käsikirjan tekstit.

Vanhaa, vuoden 1938 raamatunkäännöstä (vk) on käytetty silloin, kun se on ymmärtämisen vuoksi ollut tarpeellista. Siellä täällä käännösten pohjana on vanhin aramean- eli syyriankielinen evankeliumiteksti (Syrus Sinaiticus).

Miten käytät Kirkkovuoden kuvia?

Tämän teoksen kuva- ja tekstisivut on alun alkaen suunniteltu virittämään ja tukemaan kirkkovuoteen liittyvää päivittäistä ja viikoittaista mietiskelyä ja rukousta. Seuraavat suositukset nousevat niiden kokemusten pohjalta, joita itse olen tähän mennessä saanut Kirkkovuoden kuvien käytöstä. Niistä saattaa olla Sinulle apua omassa uskonharjoituksessasi. Sovella ohjeita vapaasti ja luo itsellesi omaan päivä- ja viikkorytmiin soveltuva käyttö.

- Ota tavaksesi avata Kirkkovuoden kuvat lauantai-iltana klo 18 aikaan eli perinteisenä pyhäpäivän alkamisajankohtana edessä olevan pyhän kohdalta. Useimmista Suomessa käytössä olevista kalentereista selviää, mikä sunnuntai tai juhlapyhä kulloinkin on.

- Katsele seuraavaksi kuvaa, lue alaotsikot ja mietiskelylause.

- Lue sitten kiirehtimättä koko tekstisivu. Voit välillä vilkaista myös kuvia.

- Tämän jälkeen lue uudelleen mietiskelylause useampaan kertaan. On suositeltavaa opetella se ulkoa, niin että voit sitä mielessäsi mutustella viikon varrella. Tätä kutsuttiin keskiajalla 'märehkimiseksi' (ruminatio).

- Voit lukea vielä viikon psalmin.

- Lopuksi lue tai laula virsirukous.

- Sunnuntaina suosittelen ensin luettavaksi evankeliumin ja sitten pyhän muut tekstit. Voit ryhmitellä ne myös sunnuntaipäivän kolmeen erilliseen rukoushetkeen.

- Muina viikonpäivinä voit aloittaa mietiskelyn ja rukouksen lukemalla kyseisen päivän tekstin (/tekstit). Sen jälkeen voit keskittyä siitä avautuvan kuva-aiheen mietiskelyyn.

Päiset parhaiten sisälle kuvien aiheisiin pohdiskelemalla sitä, millä tavalla viitekuvat avaavat keskeistä aihetta ja päinvastoin. Kuvien sisältö ei ehkä avaudu kokonaisuudessaan ensimmäisellä kerralla. Tästä ei tarvitse huolestua; harjaantumisen myötä kuvista ja teksteistä löytää jatkuvasti uutta sisältöä.

Perheen yhteisessä hartaushetkessä voit soveltaa näitä ohjeita vapaasti. Tekstinlukutehtäviä voi luontevasti jakaa osallistujien kesken.

Kuva ja sana kantavat yhdessä ilosanomaa

Silmiemme eteen tulee päivittäin televisiosta, mainoksista ja lehdistä paljon kuvia. Ne vangitsevat helposti mielenkiintomme ja vaikuttavat meihin oman sisältönsä mukaisesti. Kirkkovuoden kuvista saat sielunmaisemaasi sellaisia kuvia, jotka ravitsevat Sinua pysyvästi henkisesti ja hengellisesti. Tämän teoksen kansien välissä koko kirkkovuoden aiherunsaus on nyt käytettävissäsi. Sunnuntai sunnuntailta tapahtuva ahkera kuvien katseleminen ja mietiskeleminen antaa Sinulle omaehtoisen hengellisen perustan ja kyvyn suunnistaa oman aikamme kuvatulvan keskellä. Kirja tuo kirkkovuoden näkyväksi kodissasi. Sen kuvat ja tekstit auttavat Sinua löytämään Jumalan tutkimattoman suuruuden, sanomattoman hyvyyden ja pelastustekojen tyhjentyttömän rikkauden.

Kiitokset

Lopuksi kiitän kaikkia niitä, jotka tavalla tai toisella ovat vaikuttaneet siihen, että tämä suurhanke on voitu viedä onnellisesti päätökseen. Kiitokseni koskee erityisesti kuvataiteilijoita Liisa Kuningasta ja Kalevi Mustosta. Yhteistyö heidän kanssaan kuluneiden yli viiden vuoden aikana on ollut jännittävää ja kiehtovaa. Yhteistä aherrustamme on siivittänyt molemminpuolinen kunnioitus ja rajoittamaton vapaus. Hankkeeseen ryhtyminen on merkinnyt heille itsensä likoon panemista ja uhkarohkeaa luopumista taloudellisesta turvallisuudesta.

Kiitokseni kohdistuu myös rukousveljestöön ja etenkin sen em. jäseniin, jotka muiden tehtäviensä ohella ovat antaneet aikaansa motiivitekstien kirjoittamiseen sekä yhteiseen pohdintaan veljestön kokoontumisissa. Ilman tätä apua hanke ei olisi ehkä koskaan nähnyt päivänvaloa. Tekstisivujen kiireisessä muokkaustyössä minua auttoi teol.lis. Simo Kiviranta. Erikseen on mainittava pastori Veijo Koivulan panos. Hän on laatinut ohjeet päivittäiseen raamatunlukuun ja valinnut virsirukoukset osittain rukousveljestön ehdotusten pohjalta. Tämän lisäksi hän on kirjoittanut tietokoneelle

mietiskelylauseet ja alaotsikot painatusta varten sekä kaikki tekstisivut ja osallistunut niiden lopulliseen muokkaustyöhön.

Alaotsikoiden muotoilussa minua auttoivat eräiden rukousveljestön jäsenten ohella professori Jukka Thurén Turusta ja kirkkoherra, dosentti Christian Braw Ruotsista. Heitä kumpaakin kiitän sydämellisesti. Professori Thurénia kiitän lisäksi lukemattomista antoisista keskusteluista lähes 40 vuoden ajalta, hänen monista Raamatun selitysteoksistaan, joita olen ahkerasti käyttänyt ja etenkin hänen arkkhiippakunnan synodaalikokousta 1977 varten kirjoittamastaan kirjasta Israelin usko.

Yhdessä taiteilijoittemme kanssa kiitän tutkimusvalokuvaaja Petteri Martiskaista Kirkkovuoden kuvien poikkeuksellisen vaateliaasta valokuvaustyöstä. Samoin kiitämme SLEY-Kirjat Oy:tä siitä, että se otti ennakkoluulottomasti tämän epäilemättä tavanomaisesta poikkeavan teoksen kustantamisohjelmaansa.

Lopuksi kiitän vaimoani, maisteri Eeva Kaisa Martikaista uupumattomasta tuesta ja kannustuksesta sekä aina tarpeellisesta kritiikistä, joka on koitunut tämän teoksen hyödyksi.

Virttä 461 riemukkaasti veisaten Keyrityn rannalla Itikassa

Laurin päivänä 10.8.1996

Jouko Martikainen

HAKEMISTO

KIRKKOVUODEN SUNNUNTAIT JA JUHLAPYHÄT

Kirkkokäsikirja (1958)

Joulujakso

- * 1. adventtisunnuntai
- * 2. adventtisunnuntai
- * 3. adventtisunnuntai
- * 4. adventtisunnuntai
- * Joulupäivä
- * 2. joulupäivä eli tapaninpäivä
- * Joulun jälkeinen sunnuntai
- * Uudenvuodenpäivä
- * Uudenvuoden päivän jälkeinen sunnuntai
- * Loppiainen (Epifania)
- * 1. loppiaisen jälkeinen sunnuntai
- * 2. loppiaisen jälkeinen sunnuntai
- * 3. loppiaisen jälkeinen sunnuntai
- * 4. loppiaisen jälkeinen sunnuntai
- * 5. loppiaisen jälkeinen sunnuntai
- * 6. loppiaisen jälkeinen sunnuntai

Pääsiäisjakso

- * Septuagesimasunnuntai
- * Sexagesimasunnuntai
- * Laskiaissunnuntai
- * 1. paastonajan sunnuntai (Invocavit)
- * 2. paastonajan sunnuntai (Reminiscere)
- * 3. paastonajan sunnuntai (Oculi)
- * 4. paastonajan sunnuntai (Laetare)
- * 5. paastonajan sunnuntai (Judica)
- * Palmusunnuntai
- * Kiirastorstai
- * Pitkäperjantai
- * Pääsiäispäivä
- * 2. pääsiäispäivä
- * 1. pääsiäisen jälkeinen sunnuntai (Quasi modo geniti)
- * 2. pääsiäisen jälkeinen sunnuntai (Misericordias Domini)
- * 3. pääsiäisen jälkeinen sunnuntai (Jubilate)
- * 4. pääsiäisen jälkeinen sunnuntai (Cantate)
- * Rukoussunnuntai (Rogate)
- * Helatorstai
- * 6. pääsiäisen jälkeinen sunnuntai (Exaudi)

Käsikirjakomitean (1994) ehdotus

Joulujakso

- * 1. adventtisunnuntai 1
- * 2. adventtisunnuntai 2
- * 3. adventtisunnuntai 3
- * 4. adventtisunnuntai 4
- * Joulupäivä 5
- * Tapaninpäivä (2. joulupäivä) 6
- * 1. sunnuntai joulusta 7
- * Uudenvuodenpäivä 8
- * 2. sunnuntai joulusta 9
- * Loppiainen (Epifania) 10
- * 1. sunnuntai loppiaisesta 11
- * 2. sunnuntai loppiaisesta 12
- * 3. sunnuntai loppiaisesta 13
- * 4. sunnuntai loppiaisesta 14
- * 5. sunnuntai loppiaisesta 15
- * 6. sunnuntai loppiaisesta 16

Sivu

- * 3. sunnuntai ennen paastonaikaa (Septuagesima) 17
- * 2. sunnuntai ennen paastonaikaa (Sexagesima) 18
- * Laskiaissunnuntai 19
- * 1. paastonajan sunnuntai (Invocavit) 20
- * 2. paastonajan sunnuntai (Reminiscere) 21
- * 3. paastonajan sunnuntai (Oculi) 22
- * 4. paastonajan sunnuntai (Laetare) 23
- * 5. paastonajan sunnuntai (Judica) 24
- * Palmusunnuntai 25
- * Kiirastorstai 26
- * Pitkäperjantai 27
- * Pääsiäispäivä 28
- * 2. pääsiäispäivä 29
- * 2. pääsiäisajan sunnuntai (Quasimodogeniti) 30
- * 3. pääsiäisajan sunnuntai (Misericordia Domini) 31
- * 4. pääsiäisajan sunnuntai (Jubilate) 32
- * 5. pääsiäisajan sunnuntai (Cantate) 33
- * 6. pääsiäisajan sunnuntai (Rukoussunnuntai, Rogate) 34
- * Helatorstai 35
- * 7. pääsiäisajan sunnuntai (Exaudi) 36

Helluntaijakso

* Helluntaipäivä	* Helluntaipäivä	37
* Kolminaisuudenpäivä	* Kolminaisuudenpäivä	
	(1. sunnuntai helluntaista)	38
* 1. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 2. sunnuntai helluntaista	39
* 2. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 3. sunnuntai helluntaista	40
* 3. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 4. sunnuntai helluntaista	41
* 4. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 5. sunnuntai helluntaista	42
* 5. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 6. sunnuntai helluntaista	43
* 6. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 7. sunnuntai helluntaista	44
* 7. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 8. sunnuntai helluntaista	45
* 8. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 9. sunnuntai helluntaista	46
* 9. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 10. sunnuntai helluntaista	47
* 10. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 11. sunnuntai helluntaista	48
* 11. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 12. sunnuntai helluntaista	49
* 12. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 13. sunnuntai helluntaista	50
* 13. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 14. sunnuntai helluntaista	51
* 14. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 15. sunnuntai helluntaista	52
* 15. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 16. sunnuntai helluntaista	53
* 16. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 17. sunnuntai helluntaista	54
* 17. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 18. sunnuntai helluntaista	55
* 18. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 19. sunnuntai helluntaista	56
* 19. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 20. sunnuntai helluntaista	57
* 20. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 21. sunnuntai helluntaista	58
* 21. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 22. sunnuntai helluntaista	59
* 22. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 23. sunnuntai helluntaista	60
* 23. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 24. sunnuntai helluntaista	61
* 24. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 25. sunnuntai helluntaista	62
* 25. kolminaisuudenpäivän jälkeinen sunnuntai	* 26. sunnuntai helluntaista	63
* Kirkkovuoden lähinnä viimeinen sunnuntai	* Kirkkovuoden lähinnä viimeinen sunnuntai	64
* Tuomiosunnuntai	* Tuomiosunnuntai	65

Erillisyhät

* Kynttilänpäivä	* Kynttilänpäivä	66
* Marian ilmestyspäivä	* Marian ilmestyspäivä	67
* Juhannuspäivä eli Johannes Kastajan päivä	* Johannes Kastajan päivä eli juhannus	68
* Kirkastussunnuntai	* Kirkastussunnuntai	69
* Mikkelinpäivä	* Mikkelinpäivä	70
* Pyhäinpäivä	* Pyhäinpäivä	71

LYHENTEET

Vanhan ja Uuden testamentin kirjojen sekä ns. apokryfikirjojen lyhenteet noudattavat sitä käytäntöä, joka on vuoden 1992 raamatunkäännöksessä.

Muut lyhenteet:

vk = vanha käännös (1938)

uk = uusi käännös (1992)